

3) weighing; 4) mathematical modeling. The study shows not only the classification methods, but compared the advantages and disadvantages of each.

Key words: nonresponse, missing data, methods of analysis of data with nonresponse, model.

УДК 316.334(477)

Марія Хомяк

Бідність в Україні у показниках соціальної статистики

Розглянуто основні концепції об'єктивного оцінювання бідності. Наведено кількість бідних в Україні відповідно до різних методик вимірювання. Зокрема, згідно з абсолютною концепцією бідності відповідно до міжнародних критеріїв, запропонованих ООН, 2,9 % українців вважаються бідними; за критерієм прожиткового мінімуму – 9,9 %; а за відносним критерієм бідних в Україні 26 %. Проте практичне використання об'єктивних оцінок бідності має певні недоліки, головний із яких – складність отримання своєчасної, повної та достовірної інформації щодо рівня доходів, витрат і наявних ресурсів домогосподарств.

Ключові слова: рівень бідності, абсолютна бідність, відносна бідність, споживчий кошик, межа бідності.

Постановка наукової проблеми та її значення. Подолання бідності – одна з найважливіших глобальних проблем сучасності. Вона і в глобальному, і в локальному вимірах є предметом наукового інтересу та жвавих дискусій і зарубіжних, і вітчизняних науковців протягом багатьох років, що свідчить про її надзвичайну актуальність. Однак, незважаючи на підвищену увагу вчених до розв'язання проблеми бідності в Україні, досить мало уваги приділяється обґрунтуванню підходів щодо об'єктивного (кількісного) оцінювання бідності.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Проблематика бідності широко представлена у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі. Варто також зазначити, що за часів існування СРСР проблема бідності не досліджувалася як така, адже ні бідності, ні суттєвої соціальної нерівності не існувало. Лише на початку 90-х років ХХ ст. аспекти цієї проблеми почали досліджувати вітчизняні економісти, соціологи й політологи. Серед них, зокрема, слід назвати С. Башкірова, В. Броницьку, О. Васильєва, О. Крикун, Е. Лібанову, М. Міщенко, С. Полякову, А. Реут, Н. Холод, С. Тютюнникову, Л. Шангіну, Л. Шевченко, В. Шишкіна, В. Юрчишина та ін. Можна відзначити також достатню увагу до проблеми бідності з боку Міжнародних організацій, а саме Організації Об'єднаних Націй, Світового банку, Всесвітньої організації охорони здоров'я, Міжнародної організації праці та ін.

Мета статті – обґрунтування підходів щодо кількісного оцінювання бідності, а також аналіз даних статистичних досліджень проблеми бідності в сучасній Україні.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Сучасна наука визначає бідність, як неможливість через брак коштів підтримувати спосіб життя, притаманний конкретному суспільству в конкретний період часу [1, 9]. Ідеться про те, що внаслідок матеріальних нестатків бідні верстви населення не можуть харчуватися відповідно до місцевих стандартів, не можуть оплачувати житло та комунальні послуги, виходячи зі своїх потреб; не можуть лікуватися й відпочивати, забезпечуючи відновлення втраченого через хворобу або перенавантаження здоров'я, зрештою, не можуть забезпечити оплату освіти собі та своїм дітям. Отже, маючи економічне походження, бідність – набагато ширше явище, що стосується різноманітних аспектів життя населення.

У дослідженні бідності важливу роль відіграє методика її кількісного оцінювання. Для комплексної оцінки бідності в соціальній статистиці використовують такі показники, як:

– межа крайньої форми бідності – вартісний поріг доходу (витрат), нижче якого задоволення основних потреб людини неможливе¹;

© Хомяк М., 2013

¹ Стандартом, що виступає базою для розрахунків, тобто межею бідності, можуть виступати медіанні витрати, середні, модальні, квартильні або децильні рівні доходу, а також фізіологічний та прожитковий мінімуми [1, 52–53; 10, 59–60].

- рівень бідності – питома вага сімей (домогосподарств), у яких рівень споживання (доходів) на одну особу є нижчим від визначеної межі бідності;
- глибина бідності – відхилення величини доходів (витрат) бідного населення від визначеної межі бідності;
- середній дефіцит доходу бідного населення – сума коштів, яких у середньому не вистачає одному бідному до визначеної межі бідності; показник демонструє, наскільки одна людина є бідною відносно прийнятої межі бідності;
- сукупний дефіцит доходу бідного населення – це сума коштів, яких не вистачає бідному населенню країни в цілому до визначеної межі бідності.

Ще однією важливою характеристикою бідності є її профіль – виділення груп населення, які відзначаються підвищеним ризиком і глибиною бідності та складають більшість бідного населення.

Варто також звернути увагу на те, що для кожної країни сукупність чинників, за якими визначається бідність, є різною. Існує низка показників, розрахунок яких ґрунтується на даних щодо рівня й структури доходів та витрат населення. У Європі, починаючи з 1960-х років, користуються так званим «медіанним доходом», тобто середнім доходом, який отримує більшість населення. Нині, із приєднанням до ЄС бідніших країн із пострадянського блоку, бідними вважаються ті, хто має не більше 60 % від середнього рівня доходів у країні. Бідними також вважають тих, хто витрачає на харчування понад 60 % свого доходу¹ або чия калорійність харчування є меншою за 2100 ккал на добу [1, 52]. До бідних можна віднести також осіб, позбавлених можливості споживати певні блага, які, наприклад, не мають набору з трьох найбільш поширених товарів тривалого використання (кольорового телевізора, пральної машини та холодильника) або позбавлені нормальних житлових умов (із центральним газопостачанням, водогазом і каналізацією) [1, 57].

Рівень бідності можна також оцінити опосередковано через показники рівномірності розподілу доходів. Зазвичай, чим більш нерівномірно розподілені доходи в суспільстві, тим більша частина населення вважатиме себе бідною².

За міжнародними оцінками, бідність поділяється на «злиденну», «абсолютну» та «відносну».

Під злиденною бідністю розуміється такий стан людини, за якого вона не може придбати найменший споживчий кошик для забезпечення свого фізіологічного існування. Із 1950 р. обчислення цього показника бідності в розвинутих країнах припинилося, оскільки соціальний захист громадян значно підвищився й проблеми, пов'язані з голодуванням, зникли. До цих країн можна віднести й Україну, адже проблема злиденності вже не є загрозливою [6].

Абсолютна бідність визначає деякий фізіологічний мінімум, необхідний для життя людини, за яким розраховуються споживчий кошик і прожитковий мінімум. Абсолютна бідність настає при добових витратах, менших від визначеної межі абсолютної бідності, інструментом для виміру якої може бути:

- міжнародний критерій, запропонований ООН (5 дол. США відповідно до паритету купівельної спроможності (ПКС) на день для країн Центральної й Східної Європи та СНД);
- прожитковий мінімум (його розмір визначається вартістю споживчого кошика, склад якого кожна країна визначає самостійно).

За критерієм вартості добового споживання на рівні 5 доларів США, відповідно до ПКС, у 2012 р. лише 2 % українців жили за межею бідності [6]. За підсумками першого кварталу 2013 р., бідних в Україні наховувалося 2,9 % від загальної кількості населення [4]. Проте варто зазначити, що такий абсолютний показник різниться від регіону до регіону. Якщо використовувати критерій визнаної у світі межі бідності – 17 доларів на день, – то, згідно зі статистикою ООН, за межею бідності в Україні перебуває 78 % людей. Тобто, у такої частини українців споживчий кошик менший від прийнятої у світі межі бідності [5]. Для України це означає, що якщо зарплата працівника менше 4161 грн, то він перебуває на межі бідності. Ураховуючи, що середня заробітна плата в Україні за перший квартал 2013 р., за даними Міністерства соціальної політики України,

¹ Частка витрат на продовольчі товари в загальному обсязі витрат домогосподарств називається коефіцієнтом Енгеля.

² Для оцінювання рівномірності розподілу доходу використовують такі показники, як коефіцієнт Лоренца, коефіцієнт Джині, квантильний, квінтильний і децильний коефіцієнти [10].

становила 3085 грн, то «заробіток по-українськи» майже в півтора раза нижчий, ніж міжнародний рівень межі бідності.

Щодо споживчого кошика, то він востаннє в Україні був затверджений у 2012 р., до цього він не переглядався протягом 12 років (за законом, споживчий кошик переглядають раз у п'ять років). Переглянуто як перелік самих товарів, так і норми їх споживання для людини. Та чи змінилися якість та вартість споживчого кошика для українців у 2013 р.? Якщо, згідно з попереднім кошиком, українець за добу мав з'їдати 250 грамів хліба, то з 2012 р. – 106. Серед інших закладених фахівцями норм – 5 грамів сала й гречки, 250 – картоплі, 50 – огірків і помідорів та 25 грамів – ковбаси. Більше того, норми споживчого кошика не відповідають навіть раціональним нормам споживання, рекомендованим Українським НДІ гігієни харчування МОЗ. За дослідженнями фахівців ООН, в Україні значно виріс відсоток людей, які недоїдають, тобто споживають менше 2100 кілокалорій на добу. За останній рік відсоток таких людей в Україні зріс до 16,2 %, а 1,7 % українців живуть за 20 грн на день [11]. Такий рівень життя вважається крайньою бідністю. Що ж до непродуктивних товарів, то, згідно зі споживчим кошиком, українцю має вистачати на рік пари шкарпеток та одних колгот й однієї пари білизни – на п'ять років. Одна середньостатистична родина має користуватися одним холодильником 15 років, одним телевізором – 10 років, а міняти люстру – раз на 25 років.

Проведені вибіркові опитування населення свідчать, що споживчий кошик, запропонований урядом, суттєво відстає від реального прожиткового мінімуму пересічного громадянина України. Вартість стандартного набору споживчого кошика на сьогодні коливається від 3000 грн, а прожитковий мінімум в Україні фактично становить 1000 грн. Таким чином, *останні зміни складу споживчого кошика не тільки погіршують життя громадян України, а й знижують їхній соціальний статус.*

Отже, із вищенаведеного стає зрозуміло, що формування споживчого кошика в теорії значно відрізняється від потреб людей в Україні на практиці. У багатьох країнах раціональним споживчим кошиком вважають той набір, коли на харчування витрачається третина доходів, на непродуктивні товари – 47 %, а решта – на послуги. В Україні ж із цього споживчого кошика 65 % витрачається тільки на харчі, а частка доходів від зарплат практично зрівнялась із часткою доходів від соціальних трансфертів [3]. Хоча Держкомстат України наводить трохи менші відсотки витрат на продовольчі товари (рис.1) [2], проте це аж ніяк не покращує ситуацію. Найголовніше, що такий споживчий кошик формує розмір прожиткового мінімуму, який обчислюється на його основі.

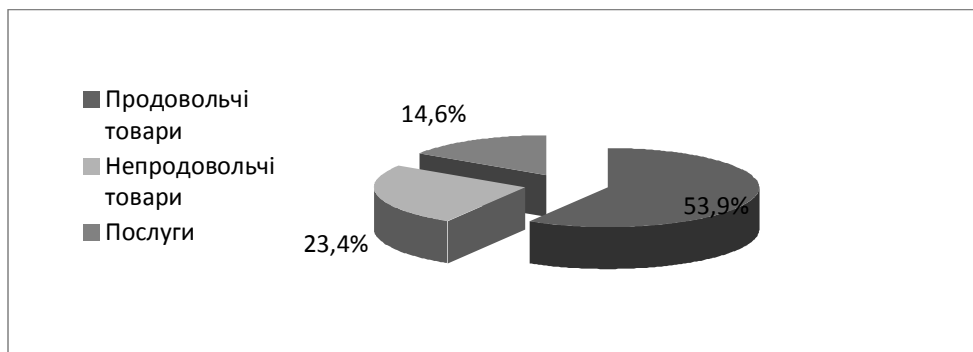

Рис. 1. Структура споживчих сукупних витрат домогосподарств у I кварталі 2013 р. (у середньому за місяць на одне домогосподарство)

Якщо ж брати за абсолютний показник прожитковий мінімум, визначений владою, то тут частка бідних в Україні коливається від 9 % до 15 %, залежно від того, зроблені розрахунки на основі доходів чи витрат. За даними Держстату України 2012 р., межа бідності за критерієм прожиткового мінімуму (еквівалентні доходи нижчі від прожиткового мінімуму) становить 1032,67 грн; рівень бідності за критерієм прожиткового мінімуму – 9,9 %; глибина бідності – 19,4 % [2].

Середньомісячна межа абсолютної бідності в Україні становить 150 дол., тоді як у Європі – більше в 3,4 раза. При середньому курсі 8,11 грн за долар у 2012 р. (що менше від суми, згідно з ПКС, оскільки долар за ПКС коштує в гривнях більше, ніж за офіційним курсом НБУ), вона складе 1215–

1220 грн на одну особу в розрахунку на місяць. Тобто можна вважати цю суму рівнем прожиткового мінімуму як межу абсолютної бідності мешканців України. На кінець 2012 р. цей показник склав 1095 грн за законодавчим визначенням, а за офіційним моніторингом – фактично 1115 грн. Незважаючи на це, парламентська більшість минулого скликання ще більше ускладнила ситуацію – скоротила ріст прожиткового мінімуму з чотирьох до двох разів на рік. Із 1 січня 2013 р. він становить 1108 грн, а з грудня сягатиме 1176 грн. Якщо з 1 січня 2013 р. прожитковий мінімум для непрацездатних осіб становить 894 грн, то зросте він до 949 грн лише з 1 грудня. Отже, цілий рік українці змушені жити фактично на мінімальних показниках, тоді як вартість усіх життєво важливих товарів у країні прогнозовано зростатиме щомісяця. Офіційна мінімальна пенсія нині становить 894 грн, а середня – 1483 грн на місяць [4]. З іншого боку, більшість українців одержують від держави ті або інші пільги чи соціальні платежі, окрім пенсіонерів, які отримують пенсії за віком чи за станом здоров'я. Однак варто зазначити, що система соціальних виплат та пільг є вкрай неефективною, адже 10 % найбідніших отримують 2 % пільг, тоді як 10 % найбагатших – 22 % [3].

Утім, пенсіонери – не єдині претенденти на звання найбіднішої верстви населення в Україні. Експерти вже не перший рік говорять про таку особливість української бідності, як бідність серед тих, хто працює, адже середня зарплата в Україні становить 3380 грн на місяць, тобто працююча людина отримує заробітну плату меншу від абсолютної межі бідності для працездатної особи.

За даними Держкомстату України, у 2012 р. показник рівня бідності серед працюючих за абсолютним критерієм становить 7,2 %, тобто 0,51 млн осіб мали нарахування менші від мінімальної заробітної плати (прожиткового мінімуму для працездатної особи). Це при тому, що нині в Україні близько 15 % громадян мають доходи, які нижчі за прожитковий мінімум.

Ще одна проблема – те, що рівень бідності за прожитковим мінімумом є найбільш чутливим до зміни реального ВВП. Україна є чи не єдиною країною світу, що не здолала кризу 2008–2009 рр., оскільки її економіка до цих пір не вийшла на показники 2007 року. ВВП України скоротився на 1,3 %, а промислове виробництво – на 4,2 %. За даними МВФ, ВВП США виріс на 2,5 %, Китаю – на 7,4 %, Росії й Туреччини – на 2,9 %, Польщі – на 1,4 %, а в Україні скоротився на 1,3 %. Проте, за даними Держстату, ВВП України за 2012 р. збільшився на 0,2 %. У рейтингу ООН за обсягами ВВП на душу населення (за паритетом купівельної спроможності) Україна займає 103 місце серед 181 країни світу. Окрім цього, Україна увійшла в дев'ятку найменш заможних європейських держав за рівнем купівельної спроможності громадян. Як свідчить дослідження міжнародної компанії GfK, яка проаналізувала можливі видатки в цьому році в 42 європейських країнах, у середньому кожен громадянин із цих держав витратить у 2013 р. на оплату товарів і послуг 12,8 тис. євро, у той час, як українці та мешканці ще восьми держав, серед яких – Білорусь та член Євросоюзу Болгарія, менше 25 % цієї суми.

Отже, нині використання абсолютних критеріїв для визначення бідності в Україні є недоцільним унаслідок відсутності науково обґрунтованого мінімального споживчого бюджету (прожиткового мінімуму), з одного боку, і швидких зрушень у структурі споживання населення, обумовлених інфляцією – з іншого. У сучасному світі бідність має дещо інше трактування – відносність, адже зараз традиційні ознаки бідності (недоїдання, відсутність елементарних благ) відходять у минуле. Відносна бідність – це нездатність забезпечити пристойний для цього суспільства рівень життя; вона виявляється при порівнянні індивідом власних можливостей із можливостями інших членів суспільства сьогодні або із їхніми власними можливостями в минулому. Якщо абсолютна бідність характеризує переважно фізіологічні ознаки, то відносна – соціальні. Відносно бідними можна вважати й тих, хто, хоча й живе в певному матеріальному достатку, але все-таки відчуває обмеження в соціальній, культурній, політичній сферах та брак вільного часу й можливостей відпочинку. «Відносна бідність – це неможливість через нестачу ресурсів підтримувати спосіб життя, притаманний конкретному суспільству у конкретний період часу» [7; 8]. Із визначення відносної бідності випливає її принципова неподоланність, у суспільстві може бути ліквідована абсолютна бідність, але завжди зберігається відносна бідність. Вона має місце навіть тоді, коли стандарти життя всіх прошарків суспільства підвищилися.

Існують різні підходи до визначення межі відносної бідності, зокрема:

- 60 % медіанного доходу;
- 50 % середньодушового доходу;

– 75 % медіанних витрат (60 % медіанних витрат є межею злиденності).

За даними обстеження умов життя домогосподарств, межа бідності за відносним критерієм (75 % медіанного значення сукупних еквівалентних витрат населення) у 2012 р. становить 1108 грн; рівень бідності – 26,0 %; глибина бідності – 21,2 % [2; 6]. Порівняно із попередніми роками, фактичний рівень бідності у 2010 р. становив 26,2 %, у 2011 р. – 25,4 %, а у 2012 р. – 26,0 %.

Близько половини бідних перебуває в стані крайньої бідності (49,0 %), кожен другий бідний потрапляє до категорії злидених. Серед бідного населення спостерігається значне розшарування за показником сукупних еквівалентних витрат – коефіцієнт диференціації бідності становить 52,5 %.

Аналіз рівня бідності працюючих, залежно від діяльності підприємства (організації, установи), дає підставу зробити висновок, що найвищий рівень бідності зафіксовано на підприємствах сільського господарства, будівництва, обробної промисловості, торгівлі тощо. Найменша частка бідних серед осіб працездатного віку зайнята у сферах фінансової діяльності, державного управління та операціях із нерухомістю.

Погіршення показників бідності у 2012 р. характерне для більшості регіонів, причому воно є суттєвим і за рівнем, і за глибиною бідності. Лідер за показником рівня бідності – Тернопільська область (46,3 %), що в 1,8 раза вище за середній показник по країні. Понад 40 % бідного населення проживає в Рівненській і Кіровоградській областях. Також значно вищий за середньоукраїнське значення рівень бідності характерний ще для 13 областей. Найкраща ситуація традиційно спостерігалася в м. Києві, де значення досліджуваного показника становило 7,5 %, що, в 3,5 раза нижче за середнє значення по країні. Низький рівень бідності спостерігається в Запорізькій (13,2 %) та Миколаївській (14,1 %) областях. Отже, осередками бідності є північно-західний і південно-центральный регіони. Більш благополучна ситуація – у центрі, на сході й у частині півдня. Урахування особливостей регіонального ціноутворення принципово не змінює ситуацію; можна сказати, що відбувається процес поглиблення регіональної диференціації за ситуацією з бідністю.

Оцінка рівня бідності за типами домогосподарств засвідчує, що в найгіршому стані перебувають домогосподарства з дітьми, у яких цей показник у 1,2 раза вищий за середньоукраїнський. Дані свідчать, що в групі ризику, як і раніше, перебувають домогосподарства з двома дітьми та більше. Наприклад, у родинах із трьома й більше дітьми рівень бідності сягає 70 %, а в домогосподарствах, де є діти й безробітні, – до 40 %. У домогосподарствах без дітей спостерігаються аналогічні щодо минулих років тенденції: тут рівень бідності стабільно нижчий, ніж у цілому по Україні. Напруженою залишається ситуація в сільській місцевості, де рівень бідності залишається доволі високим.

Аналіз рівня бідності населення, залежно від соціального статусу, свідчить, що серед працюючих за наймом та самозайнятих рівень бідності практично однаковий, тоді як серед роботодавців – у 2,3 раза нижчий.

Відповідно до даних Інституту демографії та соціальних досліджень НАНУ, в Україні 26 % бідних, 8–10 % тих, хто має середній дохід, решта – це люди, котрі перебувають на межі бідності. Вони не бідні, але й не можуть бути середнім класом. Згідно з оцінками ООН, в Україні на межі бідності перебуває близько 80 % населення. Багатих у нас 0,5 %, тоді як у цивілізованих країнах – понад 5 %. З іншого боку, досліджуючи рівень життя українців, науковці, практично, не мають доступу до інформації про найбагатших українців, хоча майнове розшарування в Україні можна помітити неозброєним оком [3]. У 2013 р. четверо українців задекларували мільярдні доходи та 3 тис. 770 осіб, за даними Міністерства, є мільйонерами (і це тільки офіційно).

Отже, концепція відносної бідності, яка досить добре спрацьовує для розвинених країн, для бідніших держав, таких як Україна, дає дещо викривлену картину. Наприклад, якщо розглядати відносну бідність саме за прийнятим у Європі принципом медіанного доходу, то бідних в Україні приблизно стільки ж, скільки у Франції чи Німеччині. Проте зрозуміло, що рівень життя цих бідних дуже різниться, оскільки якість життя в Україні та у Франції й Німеччині також дуже відрізняються. Таке викривлення зумовлене значним розшаруванням українського суспільства та нерівністю доходів населення. Співвідношення загальних доходів 10 % найбільш і найменш забезпеченого населення становить 5,3 раза, однак, за оцінками експертів, реальна ситуація щодо диференціації доходів набагато гірша – більш ніж у 40 разів [9]. З іншого боку, країни, які розвиваються, також

характеризуються великою часткою тіньових доходів, а тому і тут порівняння суто за доходами також не спрацює.

Науковці кажуть, що дати точні розрахунки кількості бідних і параметри бідності не так просто. Різні методики визначення бідності та соціальної нерівності дають неоднакові результати, тому вони мають використовуватися комплексно. За такого підходу з'являється можливість достовірно оцінити бідність у країні й обґрунтувати основні напрями соціальної політики щодо її подолання¹.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Бідність в Україні існує в різних вимірах. За критерієм вартості добового споживання на рівні 5 дол. США, у 2012 р. 2 % українців жили за межею бідності. За підсумками першого кварталу 2013 р., бідних в Україні нараховувалося 2,9 % від загальної кількості населення. За критерієм прожиткового мінімуму рівень бідності становить 9,9 %. За відносним критерієм (75 % медіанного значення сукупних еквівалентних витрат населення) бідних в Україні – 26 %.

Проте використання абсолютних критеріїв для визначення бідності в Україні є недоцільним унаслідок відсутності науково обґрунтованого мінімального споживчого бюджету (прожиткового мінімуму), з одного боку, та швидких зрушень у структурі споживання населення, обумовлених інфляцією, – з іншого. Концепція відносної бідності, яка досить добре спрацює для розвинених країн, для бідніших держав, таких як Україна, дає деяке викривлення, що зумовлене значним розшаруванням українського суспільства та великою часткою тіньових доходів, а тому й тут порівняння суто за доходами також не спрацює. Розв'язати цю проблему можна на основі використання суб'єктивного підходу до оцінювання бідності. Це й стане предметом дослідження в подальших публікаціях.

Джерела та література

1. Демографічні фактори бідності [Текст] / за ред. Е. М. Лібанової. – К. : Ін-т демографії та соц. дослідж. НАН України, 2009. – 184 с.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Зануда А. 21 рік незалежності: витрати на харчі – понад 50 % доходів середньої родини. 24 серпня, 2012 р. [Електронний ресурс] / А. Зануда. – Режим доступу : http://www.bbc.co.uk/ukrainian/business/2012/08/120823_ukraine_independence_people_az.shtml.
4. Інформаційно-аналітична записка щодо рівня життя населення у січні-серпні 2013 року [Електронний ресурс] / Міністерство соціальної політики України. – Режим доступу : http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/category?cat_id.
5. Межа бідності в Україні та Європі [Електронний ресурс] / Z-Україна статистика, економіка, тенденції. – Режим доступу : <http://zet.in.ua/socium/mezha-bidnosti-v-ukraini-ta-yevropi>.
6. Моніторинг розвитку соціальної сфери України за 2012 рік [Електронний ресурс] / Центр перспективних соціальних досліджень. – К., 2013. – Режим доступу : http://www.hiv.org.ua/UserFiles/новини/2013/М_2012_2007.pdf.
7. «Про затвердження Державної цільової соціальної програми подолання та запобігання бідності на період до 2015 року» [Електронний ресурс] // Постанова КМУ від 31 серпня 2011 р. № 105. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1057-2011-p>
8. «Про затвердження Методики комплексної оцінки бідності» [Електронний ресурс] / Наказ МСП №629 від 8.10.2012. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1785>.
9. Про заходи з нагоди відзначення у 2013 році Всесвітнього дня соціальної справедливості [Електронний ресурс] / Постанова Президії ФПУ від 11.12.2012 № П-15-7. – Режим доступу : <http://fpsu.org.ua/pro-fpu/chlenski-organizatsiji/vseukrajinski-galuzevi-profspilki/142-den-socialnoi-spravedlivosti/247-zahodysoctprav>
10. Чуприна О. О. Соціальна нерівність і бідність в Україні [Текст] / О. О. Чуприна // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Серія : Економічна теорія та право : зб. наук. пр. / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х. : Право, 2011. – № 2 (5). – С. 57–66.

¹ Хоча вже існує перелік запропонованих (як вітчизняними, так і іноземними фахівцями) способів розв'язання цієї проблеми [7], проте рівень добробуту населення України так і залишається на досить низькому рівні. Аналіз наукової літератури й багатьох наукових досліджень свідчить, що еволюційний розвиток суспільства можливий за умови задоволеності своїм добробутом понад 60 % його членів. Проте, за даними вітчизняних і міжнародних статистичних спостережень, в Україні від 65 % до 95 % населення незадоволені своїм добробутом і досить багато із них перебувають за межею бідності.

11. Zik: сила інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zik.ua/ua/news/2013/10/17/373907>.

Хомяк Мария. Бедность в Украине в показателях социальной статистики. Рассмотрены основные концепции объективной оценки бедности. Приведено количество бедных в Украине согласно различным методикам измерения. В частности, в соответствии с абсолютной концепцией бедности согласно международным критериям, предложенным ООН, 2,9 % украинцев считаются бедными; согласно критерию прожиточного минимума – 9,9 %; а в соответствии относительным критерием бедных в Украине – 26 %. Однако практическое использование объективных оценок бедности имеет определенные недостатки, главный из которых – сложность получения своевременной, полной и достоверной информации об уровне доходов, расходов и имеющихся ресурсов домохозяйств.

Ключевые слова: уровень бедности, абсолютная бедность, относительная бедность, потребительская корзина, черта бедности.

Khomyak Maria. Poverty In Ukraine In Terms of Social Statistics. The essence and types of poverty are defined. The basic methods of objective assessment of poverty and the main their shortcomings are considered. The numbers of poor citizens in Ukraine according to the different methods of measurement are given. In particular, due to the concept of absolute poverty according to international criteria proposed by the UNO 2,9 % Ukrainians are considered poor. By the criterion of the minimum subsistence level 9,9 % are poor. By the relative criterion there are 26 % of poor Ukrainians. The main disadvantages of relative and absolute poverty are given. The conclusion about the practical use of objective assessments of poverty is done. The main of its drawbacks are the difficulties of obtaining timely, complete and accurate information on income, expenditure and available household's resources. Particularly the issue is sensitive when it comes to research level and sources of income in the case of existing of the strong black sector that is characteristic for modern Ukraine.

Key words: poverty level, absolute poverty, relative poverty, consumer basket, poverty line.